

Rapportsammanställning

Sigtuna Museums Undersöknings Verksamhet (SMUV)

Undersökning: Up, Sigtuna, Fjärrvärme. Kv Nunnan, S:t Persgatan, Prästgatan, Nicolai gränd, Kv Humlegården

Lst:s dnr: 11.3919-119-91 m.fl.

Ansvarig institution: SMUV

Eget dnr: SF dnr 47/91

Ansvarig för undersökningen: Sten Tesch

Fynd: Ja Nej

Ekonomiskt kartblad: 11I 2b

Lägeskoordinater:

Landskap	Up
Socken/Stad	Sigtuna
Fornlämningsnummer	195:1
Fastighet/kvarter	Nunnan, S:t Persgatan, Prästgatan, Nicolai gränd, Humlegården
Fornlämningstyp	Medeltida stadslager, kyrkogård, gravar
Undersökningsår	1991-1992
Typ av undersökning	Slutundersökning
Datering	Medeltid
Dokumentationsmaterial	Ärendehandlingar, schaktplan, plan- och profilritningar, anläggningsbeskrivningar, fynddatabas, dior, negativ, 14C-dateringar
Institution som förvarar materialet	Sigtuna Museum
Ekonomisk karta eller stads/kvarterskarta bifogas	☒ JA ☐ NEJ
Materiallista bifogas	☒ JA ☐ NEJ
Fyndlista bifogas	☒ JA ☐ NEJ
Resultaten har publicerats i: Kjellström A. 2005. The Urban Farmer. Osteoarchaeological Analysis of Skeletons from Medieval Sigtuna Interpreted in a Socioeconomic Perspective. Stockholm.	
Sammanställt av, namn och datum Anders Wikström, 2008-12-04	

Beskrivning (ex.: orsak till undersökningen, beskrivning av undersökningsområdet, undersökningens omfattning, sammanfattning av resultaten, fyndkategorier):

Fjärrvärmegrävningen 1991-92

Följande beskrivning är baserad på text av Sten Tesch och på slutredovisning från den arkeologiska undersökningen författad av Louise Deutgen (dat 1992-03-24 och 1992-08-27). Sammanställd och bearbetad av Anders Wikström.

Den arkeologiska undersökningen utgjordes av ett ca 500 meter långt och 1,0-3,0 meter brett schakt, som skar genom tre gravområden/kyrkogårdar i kv Nunnan och Prästgatan samt svarta jords-området i kv Trädgårdsmästaren, Nicolai gränd, Prästgatan och kv Humlegården. Undersökningen var orsakad av schaktning för fjärrvärmedragning. Fjärrvärmegrävningens stora vetenskapliga värde är att den dels omfattar delar av svarta jords-området som tidigare var dåligt undersökta dels att den knyter ihop de undersökningar som finns.

Etapp I, 1991.

Kulturlagertjockleken varierade mellan 0,5-1,7 m med som mest 11 stycken bebyggelseskikt. Det framkom delar av ett hundratal byggnader; bostäder och verkstäder, anlagda på tomter avgränsade genom diken. Undersökningen anslöt i Nicolaii gränd till kvarteret Trädgårdsmästaren 9 och 10, som grävdes ut 1988-90, och slutet på de tomter som då framkom kunde nu dokumenteras. Två tidigmedeltida kammakerier undersöktes i Nicolaii gränd och i kvarteret Humlegården 12. I kvarteret Nunnan framkom ett kammakeri från högmedeltid anlagt intill en bäck. Ett större område där huvudsakligen järn men även brons och silversmide bedrivits undersöktes i kvarteret Humlegården 12. Mindre partier av tre stycken tidigmedeltida kyrkogårdar undersöktes varav en tidigare okänd (*kommentar: en av dessa kyrkogårdar, i kv Kållandet, har vid en arkeologisk undersökning 2007-2008 visat sig vara en senvikingatida gravgård*). I anslutning till en av kyrkogårdarna (söder om kv Nicolaus) fanns byggnations- och raseringslager från en stenbyggnad. Den nutida sträckningen av Prästgatan visade sig ha tidig-, hög- och senmedeltida föregångare. 1100-talets Nicolaii gränd låg ett par meter öster om dagens vägsträckning. Där påträffades också en stenskodd brunn från 1200-talet. Undersökningen visade att den medeltida stadens utsträckning var längre och att kulturlagren var tjockare och av mer komplex karaktär än vad som tidigare varit känt.

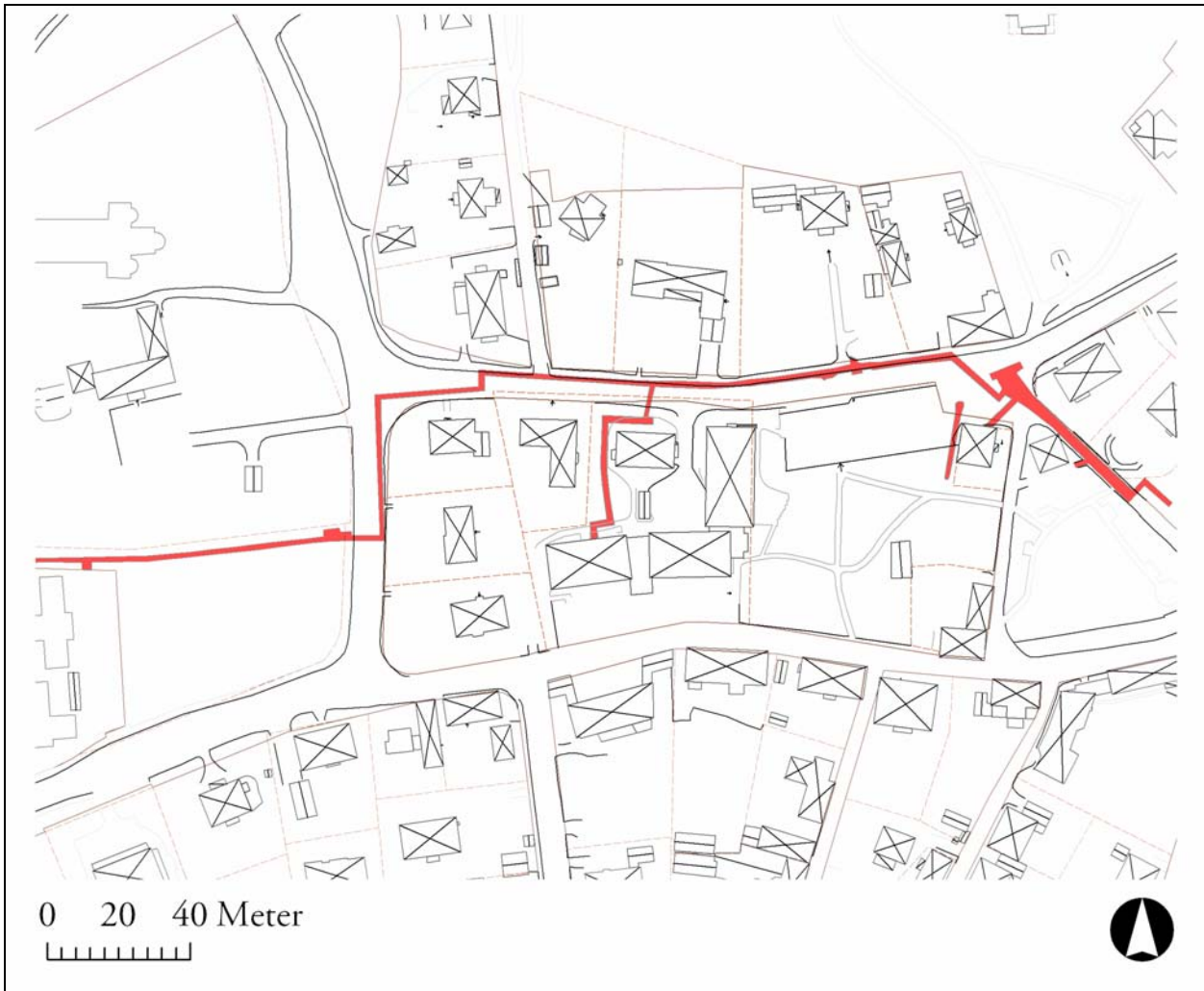
Fynd: Torshammarring av järn, miniatyryxor av brons, rembeslag av brons, nålhus av brons, silvermynt, smycken av brons och silver, nycklar av brons och järn, sköldbuckla av järn, pilspetsar av järn, sporre av järn, sisare av järn, knivar av järn, smidesverktyg, halvfabrikat bl a årderbill, ämnesjärn, gjutformar, smältdeglar, blästermunstycken, slagg, brynen, tidig- och högmedeltida keramik, vävtyngder, sländtrissor, nålar, kammar, halvfabrikat och spill av horn, tegel, kalkbruk, m.m

Etapp II, 1992.

I Prästgatan, i det tidigmedeltida Sigtunas norra utkant, undersöktes ett ca 100 m långt och 3 m brett schakt. Inom den avbanade ytan framkom ett eventuellt grundfundament till en tidigare okänd stenkyrka. Kyrkogårdens hela sträckning kunde dokumenteras i öst-västlig riktning och sammanlagt påträffades ca 100 gravar. Skeletten är analyserade och bestämda och ingår i Anna Kjellströms avhandling "The Urban Farmer" (2005). De flesta av de undersökta gravarna tillhör också samma kyrkogård som delundersöktes i kv Humlegården 2006 (*Wikström, A. (red) 2008. På väg mot Paradiset. Meddelanden och rapporter från Sigtuna Museum nr 33*). I gravmaterialet kunde en äldre kyrkogård urskiljas. Stenkyrkan har troligen haft en föregångare i trä. Bland de intressantare gravarna kan en kvinna med slavisk härkomst och en trolig patronat, gravlagd i en tegelkista, nämnas.

Fynd: Smycken av brons, silvermynt, nycklar av brons och järn, knivar, eldstål, sländtrissor av ben, nålar, kammar, tidig- och högmedeltida keramik, kistspikar, tegel, kalkbruk, byggnadsdetaljer m.fl.

Rapportsammanställning

Rapportsammanställning

Undersökningsplats: Up, Sigtuna, Fjärrvärme. Kv Nunnan, S:t Persgatan, Prästgatan, Nicolai gränd, Kv Humlegården

Lst:s dnr: 11.3919-119-91 m.fl.

Eget dnr: SF dnr 47/91

Materiallista

Grävningssledare: Sten Tesch

Uppdragsgivare: Sigtuna Energi AB och Arlanda VVS AB

År: 1991-1992

Kontonr: -

Arkivhandlingar (Dubbelklicka i ruta och välj "Markerad" för att sätta kryss)

			Antal	
Ärendehandling:	Ja ☒	Nej ☐		Var: Sigtuna Museum
Manus:	Ja ☐	Nej ☒	<input type="text"/>	Sidor
Negativ (sv/v) – dia (färg):	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text" value="22 diafilmer, 31 sv/v filmer"/>	
Kontaktkopior:	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text"/>	
Anläggningsbeskrivningar:	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text" value="127 st"/>	
Fältritningar:	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text" value="210 plan- och profilritningar"/>	
Renritningar:	Ja ☐	Nej ☒	<input type="text"/>	
Datadisketter:	Ja ☐	Nej ☒	<input type="text"/>	
Fynd:	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text" value="3100 fnr (varav 4 fnr mynt)"/>	
Osteologi:	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text" value="102 skelett"/>	
Analysprover:	Ja ☒	Nej ☐	<input type="text" value="3 st 14C-dateringar"/>	

Övrigt:

Osteologisk analys har utförts av Anna Kjellström. 3 st 14C-prover har också analyserats (Ua21858 – Ua21860). Fotolistorna har renskrivits i Excel. Utöver ovanstående finns även materialprovlistor, ritningslistor och 101 gravbeskrivningar.

Arkeologisk personal utöver grävningssledare: _____

Louise Deutgen, Björn Pettersson, Calle Nathansson mfl

Datering:	STÅ	BRÅ	JÄÅ	M-TID	ODAT
	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	☒	<input type="text"/>